

मंगला गाउँपालिकाको गाउँसभामा आदरणीय उपाध्यक्ष श्री सृजना के.सी.ज्यूद्वारा प्रस्तुत गर्नु भएको

आर्थिक वर्ष २०७४/२०७५ को

मंगला गाउँपालिकाको वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट

मंगला गाउँपालिका

बाबियाचौर, म्याग्दी

२९ असार, २०७४

आदरणीय अध्यक्ष तथा गाउँसभा सदस्यज्यूहरु !

१.। लामो समयको राजनैतिक आन्दोलन र त्यसबाट प्राप्त उपलब्धिको रूपमा नेपालमा संविधान सभाको दुई वटा ऐतिहासिक चुनावहरु सम्पन्न भै नेपालको संविधान जारी भयो । यो उपलब्धिका लागि नेपालमा सञ्चालन भएका विभिन्न राजनैतिक आन्दोलनहरुमा आफ्नो ज्यानको बलिदान गरी शाहदात प्राप्त गर्नु हुने सम्पूर्ण ज्ञात-अज्ञात शहीदहरु प्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्न चाहन्छु र घाईते तथा बेपत्ता हुनु भएका सम्पूर्ण नागरिकहरु प्रति सम्मान व्यक्त गर्न चाहन्छु । राजनैतिक तथा सामाजिक परिवर्तनका लागि नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्नु हुने सम्पूर्ण अग्रजहरु प्रति आदरभाव प्रकट गर्दछु ।

२.। वि.सं. २०७० को आमनिर्वाचनको माध्यमबाट नेपाली जनताले छानेका जनप्रतिनिधीहरु भएको संविधान सभा द्वारा वि.सं.२०७२ साल असोज ३ गते नेपाली जनताकै लागि बनाईएको नेपालको संविधान जारी भए लगत्तै उक्त संविधानको कार्यान्वयनको सन्दर्भमा नेपाली जनताले कठिन परिस्थितिसँग वाघात्मक रूपमा जुध्नु पऱ्यो । अनपेक्षित नाकाबन्दिको चपेटामा पिसिनु पऱ्यो । हाम्रो आफ्नै पसिनाले आर्जेको पैसाबाट हाम्रो अत्यावश्यक वस्तुहरुको खरिद बिक्रि समेत गर्न नपाईने अप्राकृतिक नियमको सामना गर्नु पऱ्यो । यो दर्दनाक परिस्थितिले हामीलाई हाम्रो मौलिक विकास, उन्नती र समृद्धि प्रति थप चासो, जोश र जाँगरको सिर्जना गरि दिएको छ । त्यसैले मंगला गाउँपालिकाका हामी सम्पूर्ण नागरिकहरु आफ्नो स्थानीय विकास प्रति वृहत चासो र खाँचोको अनुभूति गरिरहेका छौं । यसबाट हामी सबै हाम्रो चौतर्फी विकासमा समाहित हुन आतूर छौं ।

आदरणीय अध्यक्ष तथा गाउँसभा सदस्यज्यूहरु !

३.। लामो समयदेखि हाम्रा स्थानीय निकायहरु जनप्रतिनिधी विहीन भएको यथार्थ हामी सबै सामू छर्लङ्गै थियो । यस बीचमा आम नागरिकहरुले आफ्नो जनप्रतिनिधी मार्फत् आफ्नो समस्या र चाहानालाई सम्बोधन हुने अवसर पाउन पनि सकेनन् । यसले गर्दा हामीसँग दर्जनौ प्रकारका विकासका चाहना, ईच्छा र आवश्यकताहरु बल्झिरहेका छन् । हाम्रै समकक्षी समाज आज २१ औं शताब्दिका विकसित नागरिकको रूपमा ठाडो शीर लगाएर हिडिरहेको परिप्रेक्षमा हाम्रा आम यूवाहरु उनीहरुकै दास बन्नका लागि वाघ भएर विदेशिनु परेको तीतो यथार्थलाई सम्झँदा हाम्रा आँखाले कदापी आँशु थाम्न सक्तैनन् । तर हामी सदैव भावुकतामा डुबेर होईन कि हाम्रो उन्नती र प्रगतीको वास्तविक योजना निर्माण र सफल कार्यान्वयनमा अगाडि बढ्न नितान्त जरुरी छ ।

आदरणीय अध्यक्ष तथा गाउँसभा सदस्यज्यूहरु !

४.। उपरोक्तानुसारको हृदयस्पर्शी वास्तविकतालाई केन्द्र विन्दुमा राख्दै मंगला गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७४/२०७५ को आय र व्ययको अनुमान तथा बार्षिक कार्यक्रमहरु तयार पारेको छु । प्रस्तुत बजेट तथा कार्यक्रमले माथि उल्लेखित हाम्रो चाहना, ईच्छा र आवश्यकतालाई कुनै न कुनै हिसाबले सम्बोधन गर्नेछ भन्ने विश्वास लिएको छु । यद्यपी आम नागरिकहरुको असिमित आवश्यकताहरुलाई हाम्रो सिमित श्रोत र साधनले एकै आर्थिक वर्षमा एकै पटक समाधान गर्न सकिन्छ भन्ने भ्रममा हामी कोही पनि पर्नु हुँदैन । त्यसैले विद्यमान आवश्यकता र समस्याहरुको व्यवस्थापनको लागि ती समस्याहरुलाई प्राथमिकताको आधारमा अधिकतमरूपमा सम्बोधन गर्ने प्रयास गरेको छु ।

आदरणीय अध्यक्ष तथा गाउँसभा सदस्यज्यूहरु !

५.। हामीले आम मंगलावासीको आवश्यकता, चाहना र क्षमता अनुसारको योजना तथा कार्यक्रमहरु तयार पारी सफल कार्यान्वयन गर्ने प्रबल चाहनाले ओतप्रोत भैरहँदा हाम्रा अगाडि हामीले तयार पारिएको योजनाको सफल कार्यान्वयनमा थुप्रै बाधा-व्यवधान तथा चूनौतिहरु अवश्य पनि रहेका छन् । यस गाउँपालिका अन्तर्गत देखा परेका केही प्रमुख चूनौतिहरुलाई संक्षिप्तमा निम्न अनुसार उल्लेख गर्न चाहन्छु ।

- गाउँपालिकामा युवा जनशक्तिको अप्रयाप्तताको कारणले योजना तथा कार्यक्रमहरु सफलतापूर्वक सम्पन्न गर्न निकै कठिन हुने देखिन्छ ।
- समुदायको न्यून आर्थिक अवस्थाको कारणले भौतिक पूर्वाधार विकासमा अपेक्षित जनसहभागिता (वस्तुगत वा श्रम) जुटाउन कठिन हुन पनि सक्दछ ।
- स्थानीय समुदायको असिमित आवश्यकताहरुलाई सिमित श्रोत र साधनबाट सम्पूर्णरूपमा सम्बोधन हुन नसक्दा योजना कार्यान्वयनमा असहज अवस्था उत्पन्न हुन सक्तछ ।
- विभिन्न खालका प्राकृतिक प्रकोपहरुको प्रबल सम्भावना रहेको क्षेत्र भएकोले यसले विकास प्रकृत्यालाई निकै प्रभाव पार्न सक्तछ ।
- यस अघि स्थानीय निकायले उत्पादनका सबै क्षेत्रलाई आन्तरिक आयको दायरामा ल्याउन नसकिरहेको परिप्रेक्ष्यमा हाल गाउँपालिकाले अनुमान गरेको आन्तरिक आयलाई तोकिए बमोजिम संकलन गर्न निकै ठूलो चुनौति रहेको छ ।

- स्थानीय तहका हरेक काम कारवाहीलाई सूचारुरूपले अगाडि बढाउनको लागि आवश्यक पर्ने प्रदेश तथा संघीय सरकारद्वारा तर्जुमा गरिने ऐन, नियम आदिको तर्जुमा नभै सकेकोले कतिपय कार्यहरू ऐन, नियमको अभावमा केहि हद सम्म प्रभावित हुन सक्ने देखिन्छ ।

६.। यस परिप्रेक्ष्यमा उपरोक्तानुसारको चुनौतिहरूको सबलरूपमा सामाना गर्दै उपलब्ध श्रोत, साधन र अवसरहरूको अधिकतम सदूपयोग गर्दै यस मंगला गाउँपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रमहरूको तर्जुमा तथा सफल कार्यान्वयनको दिसा तर्फ अग्रसर हुने प्रयास गरिने छ । यसै सन्दर्भलाई आत्मसात गर्दै मंगला गाउँपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमाका लक्ष्य तथा उद्देश्यहरूलाई निम्न अनुसार संक्षिप्तमा उल्लेख गर्न चाहन्छु ।

(क) लक्ष्य:

आर्थिक-सामाजिक रुपान्तरणसहित स्थानीय पूँजिको विकास गर्दै सामाजिक न्याय, समानता र सामाजवादी अर्थतन्त्रको आधार खडा गर्ने अभियानमा पूर्णरूपमा समाहित हुँदै मंगला गाउँपालिकालाई समृद्ध, समुन्नत र शान्त गाउँपालिका बनाउन सबै आधारभूत समस्याहरूको एकीकृत रूपमा व्यवस्थापन गर्ने ।

(ख) उद्देश्यहरू:

- मंगला गाउँपालिका क्षेत्रको विकास प्रकृत्यालाई स्थानीय समुदायको सक्रिय सहभागितामा दीगो भौतिक पूर्वाधार विकासका संरचनाहरूलाई अगाडि बढाउने,
- मंगला गाउँपालिकाको सदरमुकाम देखि सबै वडाहरूमा नमूना सडक निर्माण सहित हरेक टोलवस्तिलाई सडक सञ्जालमा जोड्ने,
- गाउँपालिकाको आन्तरिक आय बढाउनको लागि विद्यमान श्रोतको पहिचान गरी कर प्रणालीमा व्यवस्थापन गर्ने,
- कृषि, पशुपालन तथा वन क्षेत्रको विकासमा सहयोग गरी आय-आर्जनका क्रियाकलापहरू सृजना गर्दै पारिवारिक आम्दानीको वृद्धिमा टेवा पुऱ्याउने,
- वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापनमा आम नागरिकलाई सचेतिकरण गर्दै दिगो व्यवस्थापनमा आवश्यक सहयोग गर्ने,
- विद्यालयहरूलाई भौतिक पूर्वाधारको विकास सहित शैक्षिक गुणस्तरमा अभिवृद्धि गर्ने,

- यूवा, महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, दलित, अपाङ्गता भएका नागरिकहरूलाई सामाजिक समावेशीकरण तथा सशक्तिकरण गर्दै मुल प्रवाहीकारणमा टेवा पुर्‍याउने,
- पर्या-पर्यटन विकासका लागि आधारभूत पूर्वाधारहरू तयार पार्ने,
- विभिन्न भाषा तथा संस्कृतिको संरक्षण तथा सम्बर्द्धन गर्ने,
- गाउँपालिकाको संस्थागत विकास र आम नागरिकहरूको क्षमता विकासका कार्यहरू सञ्चालन गर्ने,

आदरणीय अध्यक्ष तथा गाउँसभा सदस्यज्यूहरू !

७.१ अब म चालु आर्थिक वर्ष २०७४/२०७५ को वार्षिक योजना तर्जुमा, योजना/कार्यक्रम प्राथमिकिकरणका आधारहरू तथा प्रकृयाका बारेमा संक्षिप्तमा प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

(क) योजना तर्जुमाका आधारहरू:

- नेपालको संविधानको अनुसूची ८ र ९ मा उल्लिखित स्थानीय तहको एकल तथा साझा अधिकारको सूची,
- नेपालको संविधानमा उल्लिखित मौलिक हकहरू,
- नेपालको संविधान भाग ४ अन्तर्गतका राज्यका आर्थिक, सामाजिक विकास, प्राकृतिक श्रोतको उपयोग, वातावरण संरक्षण सम्बन्धि नीतिहरू, धारा ५९ को आर्थिक अधिकार, भाग १९ को आर्थिक कार्य प्रणाली,
- नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्यविस्तृतिकरणको प्रतिवेदन,
- संघीय तथा प्रदेश सरकारले अंगिकार गरेको र आवधिक योजनाले लिएका नीति तथा प्राथमिकताका क्षेत्रहरू,
- संघीय सरकारले अवलम्बन गरेका आर्थिक तथा वित्तीय नीतिहरू साथै मार्गदर्शनहरू,
- स्थानीय तहको आवधिक योजनाले तय गरेका प्राथमिकताहरू,
- नेपालले अन्तराष्ट्रिय जगतमा जनाएका प्रतिवद्धताहरू,
- स्थानीय शासन संचालन सम्बन्धी आदेश एवम् प्रचलित ऐन र नियमावलीका प्रावधानहरू,
- स्थानीय तहको आवधिक योजनाहरू, क्षेत्रगत नीति, रणनीति, योजना तथा अध्ययन प्रतिवेदनहरू,
- विकासका समसामयिक मुद्दाहरू जस्तै सामाजिक संरक्षण, दीगो विकास, जलवायू परिवर्तन र विपद् व्यवस्थापन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, लैंगिक सशक्तिकरण तथा समावेशी विकास, बाल

मैत्री स्थानीय शासन, वातावरण मैत्री स्थानीय शासन, खुला दिसामुक्त तथा पुर्ण सरसफाई, उर्जा संकट व्यवस्थापन लगाएतका अन्तर सम्बन्धित विषयहरू,

- स्थानीय तहको मध्यकालिन खर्च संरचना (MTEF) अनुरूप प्राथमिकतामा परेका कार्यक्रमहरू,
- स्थानीय तहले आवश्यक देखेका अन्य विषयहरू ।

(ख) योजना/कार्यक्रम प्राथमिकिकरणका आधारहरू:

- आर्थिक विकास र गरिवी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुर्‍याउने,
- उत्पादनमूलक र छिटो प्रतिफल दिने (ठूला आयोजनाहरूको हकमा बढिमा ३ वर्ष भित्र सम्पन्न हुने),
- राजस्व परिचालनमा योगदान पुर्‍याउने,
- सेवा प्रवाह, संस्थागत विकास र सुशासनमा योगदान पुर्‍याउने,
- स्थानीय श्रोत साधनमा आधारित भई जनसहभागिता अभिवृद्धि गर्ने,
- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणमा अभिवृद्धि हुने,
- दिगो विकास, वातावरण संरक्षण र विपद व्यवस्थापनमा प्रत्यक्ष योगदान पुर्‍याउने,
- समुदायलाई विपद तथा जलवायु परिवर्तनको प्रभावबाट उत्थानशिल (Resilience) बनाउने,
- स्थान विशेषको संस्कृति र पहिचानको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने,
- स्थानीय तहको आवश्यकताका अन्य विषयहरू ।

(ग) वार्षिक बजेट तथा योजना तर्जुमाका प्रकृयाहरू:

- कार्यपालिकाले पेश गरेको नीति तथा कार्यक्रमको स्वीकृती,
- राजस्व परामर्श समितिको गठन तथा समितिले दिएका अगामी वर्षको लागि प्रस्तावित राजस्व/करका दरहरू, सुझाव तथा निष्कर्षहरू,
- श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले दिएका सुझाव तथा निष्कर्षहरू,
- बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिले उपलब्ध गराएका सुझाव, कार्यक्रम तथा निष्कर्षहरू,
- हरेक वडा समितिहरूले गाउँवस्ति र टोल टोलमा छलफल, छनौट तथा प्राथमिकिकरण गराई प्राप्त भएका कार्यक्रमहरू,
- गैर सरकारी संस्था तथा नीजि क्षेत्रको सहकार्यमा सम्पन्न हुने कार्यक्रमहरूको विवरण माग तथा छलफल,

- प्राप्त योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई विषयगत समितिहरूमा छलफल तथा प्राथमिकीकरण,
- समितिहरूबाट प्राप्त बजेट तथा योजना/कार्यक्रमहरूलाई मंगला गाउँ कार्यपालिकामा व्यापक छलफल तथा गाउँसभामा पेश हुनका लागि स्वीकृति ।

आदरणीय गाउँसभा अध्यक्ष तथा गाउँसभा सदस्यज्यूहरू !

“विकासमा जनसहभागिता, हाम्रो अपरिहार्यता”

८.। एक हातले तालि बज्दैन भने झैं हाम्रो समाजको विकास प्रकृया पनि नत स्थानीय नागरिकको एकल पहल कदमीबाट मात्रै सफल हुन सक्तछ नत सरकारी तवरबाट मात्रै सम्भव हुन्छ । त्यसैले मंगला गाउँपालिकाको प्रमुख विकास प्रकृत्यामा स्थानीय समुदायको अनिवार्य सहभागितालाई जुनसुकै तवरबाट स्वीकार गर्नु पर्दछ । यसरी सरकारी र स्थानीय समुदायको संयुक्त प्रयासबाट अगाडि बढ्ने विकास मात्रै सफल र दिगो हुने कुरामा म विश्वस्त छु । यस आर्थिक वर्षमा खास गरी यस गाउँपालिकाको भौतिक पूर्वाधार विकास क्षेत्रमा गाउँपालिकाको तर्फबाट विनियोजित कूल रकमको कम्तिमा १० प्रतिशत स्थानीय जनसहभागिता (वस्तुगत तथा श्रम) समेतलाई अनिवार्य सहभागि बनाउने प्रतिवद्धता सहित बजेट तथा कार्यक्रमको व्यवस्था गरेको छु । यसले स्थानीयबासीलाई आफ्नो विकासको अपनत्व ग्रहण गर्न अन्तरआत्मा देखि नै उत्प्रेरित गर्ने भएकोले हामीले शुरुवात गरेका भौतिक पूर्वाधार विकास दिगो हुने अपेक्षा गरेको छु ।

९.। अब म मंगला गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७४/२०७५ को वार्षिक आय-व्ययको अनुमानित विवरण प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

- मंगला गाउँपालिकाको कूल वार्षिक आय रकम रु.अट्ठाईस करोड एकानब्बे लाख (२८,९१,००,०००) रहेको छ ।

यो रकम निम्न शीर्षकहरूबाट प्राप्त हुने अनुमान गरेको छु ।

- ✓ नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तीय समानीकरण अनुदान रकम रु.तेह करोड छ लाख अठार हजार (१३,०६,१८,०००)
- ✓ नेपाल सरकारबाट सशर्त अनुदान वापत प्राप्त हुने रकम रु.नौ करोड एघार लाख पैसट्टी हजार (९,११,६५,०००)

- ✓ आन्तरिक राजस्व आम्दानीबाट प्राप्त हुने रकम रु.पन्ध्र लाख पचास हजार (१५,५०,०००)
- ✓ चालु आर्थिक वर्ष २०७३/२०७४ को खर्च हुन बाँकि रकमबाट पूर्ति हुने रु.अठ्चालिस लाख (४८,००,०००)
- ✓ सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण वापत प्राप्त हुने रकम रु.तीन करोड पचहत्तर लाख (३,७५,००,०००)
- ✓ पश्चिम नेपाल ग्रामिण खानेपानी तथा सरसफाई परियोजना तर्फको खानेपानी योजना सञ्चालन वापत प्राप्त हुने अनुदान रकम रु.एक करोड छब्विस लाख (१,२६,००,०००)
- ✓ पश्चिम नेपाल ग्रामिण खानेपानी तथा सरसफाई परियोजना तर्फको खानेपानी योजना सञ्चालन गर्न सपोर्ट कर्मचारीको पारिश्रमिकभत्ता वापत प्राप्त हुने रकम रु.पचास लाख (५०,००,०००)
- ✓ जिल्ला समन्वय समिति, म्याग्दीबाट श्रोत हस्तान्तरण (ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा) वापत प्राप्त हुने रकम रु.पचहत्तर हजार (७५,०००)
- ✓ भौतिक पूर्वाधार विकास तर्फ स्थानीय जनसहभागिता (वस्तु तथा श्रम) लाई नगदमा परिवर्तन गर्दा हुन आउने रकम रु.सन्ताउन्न लाख बयानब्वे हजार (५७,९२,०००) ।

आदरणीय अध्यक्ष तथा गाउँसभा सदस्यज्यूहरु !

१०.। अब म मंगला गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७४/२०७५ को वार्षिक व्यय अर्थात् खर्चको अनुमानित विवरण प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

- गाउँपालिकाको बजेट तर्जुमा गर्दा घाटा बजेट मार्फत् गर्न नपाईने प्रावधान रहेकोले मंगला गाउँपालिकाको कूल वार्षिक व्यय/खर्च रकम पनि रु.अठ्ठाईस करोड एकानब्वे लाख (२८,९१,००,०००) नै रहेको छ । यस मध्य चालु खर्च तर्फ रु.अठार करोड एक्काईस लाख पच्चिस हजार (१८,२१,२५,०००) र पूँजिगत खर्च तर्फ कूल रु. दश करोड उनन्सत्तरी लाख पचहत्तर हजार (१०,६९,७५,०००) विनियोजन गरेको छु ।

क.। चालु तर्फको बजेट: मंगला गाउँपालिकामा चालु बजेट अन्तर्गतका कृषि, पशुपालन, स्वास्थ्य, विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम आदि शीर्षकका कार्यक्रमहरु सञ्चालन तथा सम्पन्न गर्नका लागि यस शीर्षक अन्तर्गत कूल रु.अठार करोड एक्काईस लाख पच्चिस हजार (१८,२१,२५,०००) विनियोजन गरेको छु ।

ख.। पूँजिगत तर्फको बजेट: यसलाई निम्न क्षेत्र तथा उप-क्षेत्र अन्तर्गतका योजना तथा कार्यक्रमहरूका विभिन्न शीर्षकहरू मार्फत् खर्च हुने गरी प्रस्ताव गरेको छु ।

आर्थिक विकासको क्षेत्र:

११.। मंगला गाउँपालिकालाई आर्थिक रूपले सम्पन्न गराउने दिशामा बजेटले प्रशस्त मार्गदर्शन गरेको छ । मंगला गाउँपालिकामा विभिन्न प्रकारका आर्थिक विकासका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरी गाउँपालिकाको आर्थिक क्षेत्रलाई उचो बनाउनको लागि कूल रकम रु.एकानब्बे लाख त्रिचालिस हजार (११,४३,०००) विनियोजन गरेको छु । यस अन्तर्गतका केहि महत्वपूर्ण योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई निम्न उप-शीर्षकमा उल्लेख गरेको छु ।

- कृषि तथा पशु विकास तर्फ सम्बन्धीत निकायबाट प्राप्त हुने नीति एवम् मार्गदर्शनका आधारमा वार्षिक कार्यक्रम तय हुने गरी काम सम्पादन गर्न पर्याप्त बजेटको व्यवस्थापन गरेको छु ।
- मंगला गाउँपालिकाको आर्थिक विकासलाई अगाडि बढाउनको लागि यस क्षेत्रमा रहेका विभिन्न प्रकारका खनिज वस्तुहरूको अध्ययन गर्न अत्यावश्यक छ । यसका लागि रु.पाँच लाख बराबरको कार्यक्रम बनाई र थप आवश्यक स्रोत समेतको खोजी गरी अध्ययन गरी विस्तृत प्रतिवेदनका लागि आवश्यक कार्यप्रक्रिया अगाडि बढाईनेछ ।
- मंगला गाउँपालिकामा पर्यटन विकासलाई आर्थिक विकाससँग जोड्न यस आर्थिक अगाडि बढाईनेछ वर्षमा “मंगला गाउँपालिका राउण्ड ट्रेक” अध्ययन र अन्य कार्यको लागि कूल रकम रु.आठ लाख बराबरको कार्यक्रम तयार गरी सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूको सहयोगमा गाउँ कार्यपालिकाको निर्णयानुसार कार्य सम्पादन गर्न गराउन नीतिगत व्यवस्था गरीने छ । साथै मंगला - १ टोड्के क्षेत्रको पर्यटन विकासलाई दिगोरूपमा अगाडी बढाउन रघुगङ्गा गाउँपालिका र बेनी नगरपालिका सँग समेत छलफल गरी “सामुदायिक लज” स्थापना गर्न आर्थिक वर्ष २०७४/२०७५ मै पहल गरिनेछ ।
- मंगला गाउँपालिकामा रहेको बेरोजगारी समस्या समाधानको लागि अगामी पाँच वर्षमा आधार तयार पार्ने र १० वर्ष सम्ममा बेरोजगारी समस्यालाई समाधान गर्ने लक्ष्य अनुरूप “गाउँगाउँमा उद्योग र बजार- घरघरमा रोजगार” भन्ने नारा सहित कार्यक्रमहरू प्रस्ताव गरेको छु । यस अन्तर्गत यस गाउँपालिकामा लघुउद्यम स्थापना तथा सञ्चालन गर्न र लघु-औद्योगिक क्षेत्र

स्थापना (Establishment of Micro- Industrial Area) को लागि अध्ययन गर्न रु. दुई लाख विनियोजन गरेको छु ।

- हाल विद्यमान निर्वाहमूखी कृषि तथा पशुपालनको क्षेत्रलाई व्यवसायिकिकरण गर्न नितान्त जरूरी देखिन्छ । यद्यपी यो क्षेत्रमा नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकायहरू मार्फत् बजेट तथा कार्यक्रमहरू का बारेमा स्पष्ट नीतिगत निर्देशन प्राप्त नभैसकेको भएता पनि यी क्षेत्रलाई व्यवसायिक तथा आधुनिकिकरण गर्नका लागि आवश्यक पर्ने कृषि औजार खरिद तथा वितरण एवम् व्यवसायिक पशुपालनका लागि गाउँपालिकाको श्रोतबाट कूल रु. एक करोड चौध लाख साठी हजार विनियोजन गरेको छु । कृषि, वन तथा पशुपालन क्षेत्रका विस्तृत योजना तथा कार्यक्रमहरू अनुसूचीमा संलग्न राखेको छु ।

भौतिक पूर्वाधार विकासका क्षेत्र:

१२.। भौतिक पूर्वाधार अन्य विकास क्षेत्रहरूको पनि पूर्वाधार भएकोले यस अन्तर्गत सञ्चालन हुने योजना तथा कार्यक्रमहरूका लागि स्थानीय समुदायबाट हुने योगदान समेत गरी कूल रु. सात करोड अठतीस लाख बैसठ्ठी हजार (७,३८,६२,०००) विनियोजन गरेको छु । स्थानीय समुदायबाट हुने योगदान अन्तर्गत सडक, सिँचाई कूलो, भवनको प्राङ्गण निर्माण कार्य आदिमा विभिन्न प्रजातिका बिरुवा रोपण गर्ने, सडक किनारामा रहेका ढुङ्गा संकलन गर्ने, भू-संरक्षणका विभिन्न क्रियाकलापहरू समेत रहने छन् ।

भौतिक पूर्वाधार विकास तर्फ प्रस्ताव गरिएका प्रमुख योजना तथा कार्यक्रमलाई निम्न अनुसार उल्लेख गरेको छु ।

- मंगला गाउँपालिकामा रहेका हरेक वडा र वस्तिलाई आगामी आर्थिक वर्ष सम्ममा सडक सञ्जालमा जोडिने छ । यसका लागि गाउँपालिकाले आफ्नै यन्त्र-उपकरणको व्यवस्थापन गर्दै जाने लक्ष्य अनुरूप अगामी आर्थिक वर्षमा एक थान एक्सभेटर खरिद गरी काम शुरू गरिने छ । यसका लागि रु.एक करोड एक लाख पचास हजार (१,०१,५०,०००) रुपैया विनियोजन गरेको छु । मेसिन खरिद गर्दा नपुग हुने रकमका लागि गाउँ कार्यपालिकाको निर्णयानुसार गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयले निर्णय गरी आवश्यक स्रोतको व्यवस्थापनका लागि रकमान्तर गरी गर्नेछ ।

- भौतिक विकासलाई दिगो विकासको अवधारणा अनुरूप सञ्चालन गर्न सकिएन भने यसले ठूलो विनाशलाई निम्त्याउँदछ भन्ने यथार्थ हाम्रो विगतले पनि प्रमाणित गरिसकेको छ । त्यसैले अगामी आर्थिक वर्ष देखि यस गाउँपालिका अन्तर्गतका केहि महत्वपूर्ण सडकहरूलाई नमूना सडक निर्माणको रूपमा अगाडि बढाईने छ । यस अन्तर्गत सिम-कोत्रवाङ्ग-खुम्लिया-पैयूपाटा-कुहुँ-पूर्णगाउँ हुँदै टोङ्के सम्म, सान्तुङ्ग-टुनिबोट-वाखु-दह-आर्भाङ्ग-थर्पू-भित्रीवन-झाँक्रिपानी हुँदै किमिचौर सम्म, पोक-सातबिसे-ज्यामिरे-तोरिडाँडा-खर्कहाँसेडाँडा-खर्सूपानी-वडा नं.३ को कार्यालय हुँदै वडा नं.४ को वडा कार्यालय सम्म र पोक-गहते-नेटा-अर्मन-किमिचौर हुँदै बाग्लुङ्ग जिल्लाको सिमाना (देउराली) सम्म गरी ४ वटा नमूना सडक निर्माण कार्यको शुरुवात गरिने छ । यसका लागि कूल रु. पचहत्तर लाख (७५,००,०००) रकम विनियोजन गरेको छु । यस वाहेकका अन्य ग्रामीण तथा बस्ती स्तरका सडक, मोटर वाटो, घोडेटो बाटो आदिहरूको निर्माण, मर्मत तथा स्तरोन्नतीका लागि रु.एक करोड छ लाख पचास हजार (१,०६,५०,०००) विनियोजन गरेको छु ।
- मंगला गाउँपालिकामा पर्याप्त मात्रामा उत्पादनशील भूमि रहेको र हाल सम्म पनि सिँचाईको उपयुक्त व्यवस्था हुन नसकेकोले कृषिक्षेत्रबाट आशातित उत्पादन हासिल गर्न सकिएको छैन । त्यसैले यस क्षेत्रबाट आसातित उत्पादन प्राप्त गरी कृषिमा आत्मनिर्भर हुँदै अगाडि बढ्नका लागि आगामी आर्थिक वर्षमा २१ वटा सिँचाई कूलो निर्माण तथा मर्मतका लागि रु.अन्ठाउन्न लाख पचास हजार (५८,५०,०००) रुपैया विनियोजन गरेको छु ।

आदरणीय गाउँसभा अध्यक्षज्यू !

- गुणस्तरीय शिक्षा समाज परिवर्तनको प्रमूख अङ्ग हो । मंगला गाउँपालिका समृद्ध समाज निर्माणको परिकल्पनालाई साकार पार्ने कार्य दिशामा अग्रसर भैरहेको छ । यो परिकल्पना विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूले प्राप्त गर्ने शैक्षिक उत्कृष्टतामा भर पर्ने भएकोले आगामी आर्थिक वर्षमा विद्यालयको भवन निर्माण, मर्मत, पुस्तकालय स्थापना, घेरवार निर्माण लगाएतका योजनाहरू सम्पन्न गर्न आगामी आर्थिक वर्षमा ४० भन्दा बढि विद्यालय तथा शैक्षिक संस्थाहरूको लागि रु. एक करोड चवन्न लाख पचास हजार (१,५४,५०,०००) विनियोजन गरेको छु ।
- महिला, दलित, बालबालिका, अपाङ्गता भएका नागरिक, ज्येष्ठ नागरिक आदिलाई सशक्त बनाउनको लागि उनीहरू गाउँवस्ति नजिक एकीकृत सामुदायिक भवनको आवश्यकता

देखिएकोले आगामी आर्थिक वर्षमा निर्माण तथा मर्मत गर्नु पर्ने यस्ता २३ वटा भवनको लागि रु. एक करोड तेत्तीस लाख पचास हजार रुपैया (१,३३,५०,०००) विनियोजन गरेको छु ।

- मंगला गाउँपालिकामा ग्रामिण विद्युतिकरण हुन बाँकि रहेका सबै वस्तिहरूमा आगामी २ वर्ष भित्र काम पूरा गर्ने गरी योजना तथा कार्यक्रम तय गरेको छु । यसका लागि आगामी आर्थिक वर्षका लागि रु. छत्तीस लाख (३६,००,०००) विनियोजन गरेको छु । यस अन्तर्गत नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकाय तथा जिल्ला समन्वय समितिबाट प्राप्त हुने रोयल्टी वापतको रकमलाई समावेश गरिएको छैन ।

वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्र:

१३.। वर्तमान विश्वमा वातावरणीय प्रतिकूलता तथा विपद्का कारण श्रृजना भएका विभिन्न समस्याहरूले मानव समुदायलाई तहस-नहस पारिरहेको छ । यसबाट मंगला गाउँवासीहरू पनि कुनै न कुनै तरिकाले प्रभावित हुँदै आईरहेका छन् । यसको समयमै व्यवस्थापन हुन नितान्त जरुरी छ । त्यसैले यस अन्तर्गत वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन, जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण, प्राकृतिक प्रकोपको नियन्त्रण, जलवायु परिवर्तनका प्रतिकूल असरहरूलाई न्यूनिकरण गर्न तथा अनुकूलन हुन आवश्यक पर्ने क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न, फोहर व्यवस्थापन गर्न, पहिरो नियन्त्रण तथा तटबन्धका लागि रु. एकहत्तर लाख (७१,००,०००) विनियोजन गरेको छु ।

- वनक्षेत्रमा खर्च हुने बजेट हाल सम्म प्राप्त नभै सकेको हुँदा यस गाउँपालिकामा भौगोलिक तथा प्राविधिक हिसावले सम्भव हुने सबै स्थानमा उच्च बजार मूल्य भएका टिमूर, चिराईतो र सतुवा जस्ता जडीबुटी प्रजातिको व्यवसायिक खेतिको शुरुवात गरिने छ । यसका लागि कूल रु. पच्चिस लाख बराबरको कार्यक्रम तयार गर्ने गरी हाललाई रु. दश लाख विनियोजन गरेको छु ।

वित्तीय व्यवस्थापन तथा सुशासन क्षेत्र:

१४.। स्थानीय तहलाई वित्तीय व्यवस्थापन तथा सुशासनका क्षेत्रमा पनि सबल र सक्षम बनाउँदै लैजान आवश्यक छ । त्यसैले मंगला गाउँपालिका अन्तर्गत सञ्चालन हुने यस प्रकारका कार्यक्रमहरू जस्तै: सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण, आन्तरिक तथा बाह्य लेखा परीक्षण, सूचना तथा सञ्चार

व्यवस्थापन र वित्तीय जोखिम न्यूनिकरण जस्ता कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिने छ । यसका लागि कूल रकम रु. एकाउन्न लाख (५१,००,०००) विनियोजन गरेको छु ।

संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह क्षेत्र:

१५.। संस्थागत विकास र सेवा प्रवाह तर्फ क्षमता/सीप विकास तालिम (सिलाई-कटाई, बुनाई, बुटिक, हेयर कटिङ्ग, ब्युटिपार्लर, होम स्टे, अगरबत्ती/धूप बनाउने, हाउस वायरिङ्ग, डकर्मि, सिकर्मि, अचार बनाउने, यूवा स्वरोजगार तालिम, यूवाका लागि कम्प्युटर तालिम आदि), लोक सेवा तयारी कक्षा सञ्चालन, शीर्जनशील विद्यार्थी तथा शिक्षक तथा अन्य अनुशन्धानकर्ताहरु खोजमूलक कार्यको लागि अनुसन्धान कोषको स्थापना गर्न, विकास सम्बन्धि उत्कृष्ट जनप्रतिनिधी, उपभोक्ता समिति तथा कर्मचारीलाई पुरस्कृत गर्न, यूवा तथा खेलकुद विकास समितिको गठन तथा सञ्चालन गर्न, मंगला गाउँपालिकाको दीगो तथा एकीकृत विकास योजना तयार पार्न, मानव संसाधन विकास आदिको लागि सशर्त अनुदान तर्फको रकम एवम् अन्य रु. एक करोड अठासी लाख बयासी हजार (१,८८,८२,०००) गरी कूल रु. एघार करोड सतचालिस हजार (११,००,४७,०००) विनियोजन गरेको छु ।

सामाजिक विकास क्षेत्र:

१६.। सामाजिक विकास तर्फ खानेपानी तथा सरसफाई, संस्कृति प्रवर्द्धन, फोहरमैला व्यवस्थापन, भाषा-संस्कृतिको संरक्षण तथा संवर्द्धन, वृद्धभत्ता, शिक्षक तलब-भत्ता, स्वास्थ्य आदि क्षेत्रमा खर्च हुने कूल रकम रु. आठ करोड अठतिस लाख अठचालिस हजार (८,३८,४८,०००) विनियोजन गरेको छु । यसमा पूँजिगतका साथै चालु बजेट अन्तर्गतको रकम समेत समावेश भएको छ ।

प्रस्तुत बजेट तथा कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण अनुसूचीमा संलग्न गरेको व्यहोरा अनुरोध गर्न चाहन्छु ।

त्यसै गरी प्रस्तुत बजेटमा समावेश गर्न नसकिएका मोटरेवल पूलहरु (अर्जे खोला सान्तुङ्ग, मूहाने खोला, छिस्वाङ्ग खोला, खोलाखर्क खोला आदि), झोलुङ्गे पूलहरु, डोराभिरको मोटर बाटो, क्याम्पस भवन स्तरोन्नती आदि ठूला योजनाहरुलाई प्रदेश सरकार र संघीय सरकारमा मागको रूपमा पेश गरी प्राप्त गर्ने गरी सोको विस्तृत विवरणलाई पनि अनुसूचीमा संलग्न गरेको छु ।

प्रस्तुत योजना तथा कार्यक्रमहरूको सफल कार्यान्वयनका लागि गाउँ कार्यपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय र सम्बन्धीत विषयगत कार्यालय/शाखाहरूले कार्यविधि तयार पारी गाउँ कार्यपालिकाको स्वीकृति पश्चात् लागू गर्नेछन् ।

आदरणीय अध्यक्ष तथा गाउँसभा सदस्यज्यूहरू !

१७.। उपरोक्तानुसारका योजना तथा कार्यक्रमहरू सफलतापूर्वक कार्यान्वयन भै पर्याप्त उपलब्धिहरू हासिल हुने अपेक्षा गरेको छु । अपेक्षित उपलब्धिहरूलाई समग्ररूपमा निम्न अनुसार उल्लेख गर्न चाहन्छु ।

- ❖ मंगला गाउँपालिका अन्तर्गतका भौतिक पूर्वाधार विकासमा स्थानीय समुदायले विकासको अपनत्व ग्रहण गर्न र दिगोपनाको लागि कम्तिमा १० प्रतिशत योगदान गरेका हुनेछन्,
- ❖ मंगला गाउँपालिका अन्तर्गतका हरेक गाउँवस्तिमा पुग्नको लागि ग्रामिण सडकको निर्माण तथा केहि सडकको स्तरोन्नती भएको हुनेछ,
- ❖ गाउँपालिकाको केन्द्र देखि प्रत्येक वडा कार्यालय सम्म पुग्ने नमूना सडक निर्माणको शुरुवात तथा विस्तार हुनेछ,
- ❖ गाउँपालिकाको आन्तरिक आय बढाउनको लागि विद्यमान श्रोतको पहिचान गरी व्यवस्थापन कार्यको शुरुवात हुनेछ,
- ❖ कृषि, पशुपालन तथा वन क्षेत्रबाट आय-आर्जन वृद्धि हुन थाल्नेछ,
- ❖ वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापनमा आम नागरिक सचेत भएर लाग्ने छन्,
- ❖ ४० भन्दा बढी विद्यालयहरू तथा शैक्षिक संस्थाहरूका भवन निर्माण, मर्मत, कोठा थप, पुस्तकालय व्यवस्थापन आदि कार्य सम्पन्न भै शैक्षिक गुणस्तरमा थप सुधार आउन थाल्नेछ,
- ❖ युवा, महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू लगाएतका नागरिकहरूको सहभागितामा बैठक/भेला सञ्चाल हुने, विकासका क्रियाकलापमा जनसहभागिता वृद्धि भई सामाजिक सद्भाव कायम राख्ने जस्ता सामाजिक क्रियाकलापहरू नवनिर्मित एकीकृत सामुदायिक भवनबाट सञ्चालन हुन थाल्नेछन्,
- ❖ पर्या-पर्यटन विकासका लागि मंगला पर्यटन राउण्ड ट्रयाकको अध्ययन भै आधारभूत पूर्वाधारहरू तयार पार्न शुरु गरिएको हुनेछ,

❖ गाउँपालिकाको संस्थागत विकास भै स्थानीय नागरिकहरूले सुशासनको अनुभूति गर्न थाल्नेछन् ।

आदरणीय अध्यक्ष तथा गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू !

१८.। अन्तमा, मंगला गाउँपालिकाको योजना तथा बजेट तर्जुमाको सन्दर्भमा अहोरात्र खटी सहयोग पुर्‍याउनु हुने मंगला गाउँपालिकाका आदरणीय अध्यक्ष श्री सत प्रसाद रोकाजू तथा अन्य वडा अध्यक्ष तथा सदस्यज्यूहरू प्रति विशेष आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु । यसै गरी मंगला गाउँपालिकाका कार्यकारी अधिकृत श्री विष्णु प्रसाद पौडेल लगाएत सम्पूर्ण कर्मचारीहरू प्रति धन्यवाद दिन चाहन्छु । जिल्ला वन कार्यालय, अन्तर्गत बाबियाचौर ईलाका वन कार्यालयका सहायक वन अधिकृत श्री चन्द्रमणि सापकोटाजूको बहुआयामिक सहयोग प्रति विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । यसै गरी मंगला माध्यामिक विद्यालय श्रोत केन्द्रका श्रोत व्यक्ति श्री डेक बहादुर बानियाजू, मंगला माध्यामिक विद्यालयका शिक्षक श्री रुद्र बहादुर के.सी.जू तथा कर्मचारी केशव कँडेलजू प्रति विशेष आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु । म्याग्दी-काठमाण्डौ सम्पर्क मञ्चका निवर्तमान अध्यक्ष श्री पदमलाल सापकोटाजू, म्याग्दी उद्योग वाणिज्य संघका सदस्य श्री तारा प्रसाद आचार्यजूलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । कम्प्युटर टाईपिङ्गमा सहयोग गर्नु हुने श्री विपिन फगामी तथा यस कार्यमा प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्ष रूपमा सहभागी हुनु भएका सम्पूर्ण नागरिकहरू प्रति समेत कृतज्ञता व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

धन्यवाद !